

KÖZÉRDÉK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap reggel.

Előfizetés
 egész évre - - 12 korona.
 fél évre - - 6 "
 negyed évre - - 3 "
 Egyes szám ára 12 fillér.

Hirdetéseket és előfizetéseket elfogad FÖLDES EDE
 könyvkereskedő, a kinél a lap kiadóhivatala van.
 Hirdetés ára centiméterenként 6 fill. Többszöri hirdetés árkedvezményben részesül.
 Nyilttér sorá 40 fillér.

Budapesti hirdetések kizárólagos felvétele
 milliméter-árszabás szerint a
 Leopold Gyula
 Vidék Lapok Központi Hirdetési Osztályában
 Budapest, VII., Erzsébet-körút 41. sz.

Szemle.

Az irigység csunya vonása élénken nyilvánul a Kossuth-párt ellen a Justh-felelapokban. Lecseplük Kossuthot a sarga földig, mert nem a Sümegi és Zakariás eszjárása szerint valja és követi politikai meggyőződését. Sőt még e sem volna baj, ha Kossuth egymagában hirdetné az ígéretet, melyek elhangzanának, mint egy siró dallam a pusztában. De a már baj, hogy partja van, mely szaporodik és erősödik s még ráadásul politikai szövetségesei is vannak és együtt tartva leszavazták Justhakat. Első sorban a képviselőház elnöki székéről tesekelték le Justhot, akinek az lett volna igazán szép hivatása, hogy a képviselőház tanácskozásait vezesse, de ő, — mert éves közben jön meg az étvágy, — a magyar politikát is vezetni kívánta a szerint a látókör szerint, melyet Szent Tornyai tornyából látott és megállapíthatott. Parlamentáris felfogás szerint a politika irányítása és vezetése a kormány feladata s nem az elnöke. Mihelytt Justhban a politikus felükerekedet az elnöki hivatás és kötelesség felett, — akkor kellett volna lemondani, mert első sorban éppen ő tudhatta legjobban, hogy a képviselőházban nekie nincs többsége.

Hollókék támadják Kossuthot és vezérezikben mutatják ki, hogy neki vagy ellenzékbe kellett volna menni, vagy felvonulni. „Ábcezug Kossuth, le vele!” hangzik most itt és ott, szomorú jelül az elfogultságnak és a vak dühnek. „Mi nem személyt követünk — kiáltják — nekünk elveink vannak!” Hát az ilyeneknek hiába magyarázza Kossuth, hogy a konfliktusból csak konfliktus támad, de ezzel bankot még nem állítunk fel, pedig az önálló bankot felakarja és fel is fogja állítani, de konfliktus nélkül. Már pedig az bizonyos, hogy Kossuth systemája sokkal jobb politika, mert számol a nehézségekkel és azok figyelembe vételével igyekezik valószínűsíteni az ország közóháját, annál is inkább, mert ő erre a cselra minden jóra való nemzeti párt erejét kívánja egyesíteni, míg Justhek fennen hirdették a 67-esek letörését és megsemmisítését, ellenben ékesen czirogattak a — horvátokat, s anélkül, hogy értettek volna beszédüket.

Kossuth Ferencz f. hó 16-án 68 éves lett és ez alkalmából szívesen gratuláltak hívei és tisztelői. Kossuth politikai jelentőségű beszédet mondott a hozzá intézett üdvözlésre, melyben kijelentette, „hogy a függetlenségi párt működése csak akkor üdvös az országra nézve, ha át lesz hatva attól a meggyőződéstől, hogy a többségnek az adott helyzetekben, az adott körülmények közt és időpontokban csakis a megvalósíthatót kell követ-

telnie, máskülönben állandóvá lesz a válság az országban, ilyet pedig a magyar nemzetnel sokkal erősebb nemzetek sem lennének képesek elviselni.” És — Justhokra czelezve — kijelente: „Lehetetlené vált már tőrnom, hogy tanácsomat ki sem kérve és ha tanácsot adtam, ezt nem követve, cselekedjek a pártnak egy jeleutékeny része, még pedig az én nevémmel és az országban éppen azoknak — a szerintem helytelen irányba való terelésével, a kik irántam szeretettel viseltettek és akiknek politikai állásfoglalására nézve névem és egyéniségem nagy befolyást gyakorolt! Midőn mi nem akarjuk az országot egy naptári időpont elérhetéseért válságba sodorni, ezzel nem térünk el sem elveinktől, sem az elhatározásunktól, hogy elveink megvalósíthatasáért küzdjünk. Az országok, a nemzetek életében a hónapok, az évek is csak percek, pillanatok, már pedig percekért, pillanatokért magát az országot és a nemzetnek talán létét is kockára tenni nem lehet és nem szabad!”

És az „Alsófcher” pártja nem találja őszinte igazságoknak Kossuth nezeit? Azt halljuk, hogy vannak függetlenségi polgártársaink között számosan, kik nyíltan kijelentették, hogy ők Kossuth elvei szerint követik a függetlenségi zászlót és nem osztotnak Fogarasi, Asztalos et Comp felfogásában, amin valóban nem lehet csodálkozni, mert fejlődik az önálló gondolkodás s a független felfogás.

Emlékezés Dömök Erzsébetre.

Felolvasta Hollós Istvánné 1909 nov. 7-én, a D. E. síremléke javára rendezett műsoros estélyen.

II.

Gondoskodó anyai szerepe családjában élete végéig megmaradt. Édes anyját pár év előtt vesztette el családjának tagjait szárnyukra hocsátotta; kitaníttatta, fejéhez adta, de ha azoknak gondjuk, bajuk volt, azután is mindig hozzá fordultak tanácsért és segítségért. Most nemrég is elhalt fivérének kis árvaát vette gondozó anyai szeretetebe.

1891-ben meghalt édes apja, s testvérei ekkor már jórészt állásban voltak. Balassagyarmati tanítónői működésének sikerét legjobban jellemzi az, hogy 1893. tavaszán a vallás és közokt.-ügyi miniszterium a tanfelügyelőség utján kérdést intézett hozzá, hogy elfogadja-e a nagyenyedi polg. isk. igazgatói állását! A kiütetést nem kereste, nem ókerde, de a bizalmat, mely ezen vezetői állás betöltésére őt szemelte ki, nem is utasította vissza s igenlő választ adott. Erre megtörtént hivatalos kinevezése és állását Nagyenyeden 1893. aug. 25-én el is foglalta.

Ez időtől kezdve élete már közöttünk folyt le. — Voltak azonban, a kik kinevezését itt nem jó szemmel nezték, jobban szerettek volna, ha a miniszterium ezt az állást férfival tölti be. Bizonyára úgy vélekedtek, hogy

az a feladat egy nőnek az erejét felülmúlja. De ezek csakhamar megváltoztatták véleményüket, mert a körülmények, az iskola gyors fejlődése, népesedése s a vidéken is elterjedt jó híre azt bizonyította, hogy azt jobb kezekre nem is lehetett volna bízni. Általános lett az a vélemény, hogy olyan nő, mint Dömök Erzsébet, ki az iskola vezetésében annyi tapintatot, belátást, de egyszersmind női gyengédséggel párosult férfias erélyt és kitartást tanúsít — a leányiskola vezetésében nagyon is helyén van.

Az iskola kevéssel az ő ide helyezettése előtt élte át a községből államivá való átalakulás korszakát. Az új igazgató meg sok tekintetben rendezetlen viszonyokat, hiányos iskolai felszerelést, s az új iskolai rendtartással szemben még idegen és idegenkedő közönséget talált. Nagy határozottsággal, erélyvel és belátással, de tapintatos alkalmazással is munkálkodott azon, hogy az iskola ezen átmeneti ideje minél rövidebb ideig tartson. Áthelyezte az iskolát a már akkorra felépült, de a gyors fejlődés és népesedés folytán rövid időn szűknek bizonyult új iskolai helyiségbe. A polgári iskolához csatolt munkatáncfolyam fontosságát belátva, az fejlesztette. A meg akkor hiányos iskolai felszerelést részben állami segítséggel, részben társadalmi úton kiegészítette. Az iskola meglévő vagyont alapítványait növelte, s újakat letesített, melyeknek kamataiból az iskola szegény tanulóit könyvekkel és kezimunka anyaggal segíthette, részben pedig a kiváló tanulókat jutalmazhatta.

Növendékei iránt igazi, meleg, gyöngéd anyai szeretettel tanúsított, a mely minden egyes lényben egy egész kis világot tekint, minden benne megfogamzó örömmel és bánattal, hibákkal és erényekkel együtt. Ebből a szeretetből származott kifogyhatatlan türelme. Megértette a gyermek kedélyét, eszjárását, megérezte, melyikre hogyan lehet hatni. Novendékei ezért a legnagyobb szeretettel és bizalommal közeledtek hozzá, s különösen a vidéki leánykák, ha — szülőiktől távol léven, — valami gond bántotta őket, szokták volt a jó igazgatónével felkeresni, hogy tanácsát kikérjék. Meg volt a maga szeretetteljes módja mind a jó jutalmazására, mind a helytelenek megbüntetésére, de azért gyermekket soha sem tudott igazán elítélni, rossznak tartani. Úgy vélekedett, hogy ha hibás is az a gyermek, meg van lelkeben a jobb érzés, csak meg kell azt találni, s arra működni, hogy az emelkedjen lelkeben a rossz fölé. Tanítványaitól megkivánta a pontosan teljesített, lelkes munkát, de igyekezett nekik megszerezni a korukhoz illő szórakozást is. Leikes, igazi jó honleány volt, kinek házasszeretete nem csak szavakban, hanem tetteiben is nyilvánult. Leikesedett minden hazafias ügyért, melyért maga is sok áldozatot hozott, de tanítványait is megtanította arra, hogy a haza a legdrágább kincsünk, melyért semmi áldozattól sem szabad visszariadnunk. Első sorban magyar nőket akart nevelni a magyar hazának. E kiváló emberismerő, szeretetteljes nevelői és tanítói munkásságát minden alkalommal teljes elismeréssel méltányolta felettes hatósága is. Az ő szemében mégis az lett legszebb jutalma, hogy azok a leánykák, kik az ő befolyása alatt kepezték szellemüket, társadalmunknak hasznos, és részben szellemileg előkelő, jó honleány, művelt és kötelességtudó tagjai lettek és lesznek, kiknek cselekedeteiben

tovább el Dömök Erzsébet szelleme. S a gyermeki szív is meghatóan fejezte ki a „jó igazgatónéni“ iránti szeretetét, midőn annak sírját az egész nyáron át, nap nap után, elhalmozta viragokkal, ragaszkodásának szívéhez szóló jeleivel.

De nemcsak növendékeire terjesztette ki szeretetteljes gondoskodását. Élvezte azt mindnyájan, kik az ő oldala mellett működtek. Szeretetének megejtő kiterjesztette azokra a kezdő tanítónőkre is, kik az intézetből egyenesen idejöttek s az ő gyöngéd, jóakaratu vezetésére úgy az életben, mint az iskolában rászorultak. Azoknak egy személyben volt ő a jó anya és jó testvér. A legmelegebb gyöngéd, jóakaratu baráti viszonyt tartotta fenn az egész tanítótételével. Iskolán kívül a legodaadóbb szívű jó barát volt, a ki soha egy olyan óhajást vagy kerést, mely az iskola érdekeivel nem ellenkezett, meg nem tudott volna tagadni. Inkább ő áldozta fel amúgy is kevés szabad idejét. A tanítótétel ezen benső egyetértésének meg is volt a hatása az iskola munkájában. Sokszor a meglegedés öröme érezte, mikor híret vette és tapasztalta is, hogy végzett növendékeinket örömmel fogadják a felsőbb tanintézetekben, mivel ott rendszeren az elsők közé tartoztak, mind fejlett szellemi tehetségeik és képzettségük, mind szép magaviseletük által.

Ugy a társadalmi ügyeket, mint a jótékonyk terén sokat tett. A „Szegegy tanulókat segélyező kör“ és a „Protestáns nők betegek és szegényeket segélyező egylete“ egyik legbuzgóbban működő tagját vesztette el benne. A kinek lelkében úgy el az ember szeretet, mint az övében, az nem is lehet közömbös az emberek szenvedései iránt.

Nagyenyed es messze vidékeknek közönsége rövid idő alatt látta, hogy az iskola ezen példás tanító és nevelői munkássága Dömök Erzsébet érdeme, s a legnagyobb tisztelettel és bizalommal viseltetett iránta. E bizalom sokfélekepen megnyilvánult. Naponként voltak látogatói: szülők, kik gyermekeik ügyében kértek tanácsot, volt növendékei, kiknek sorsát később is mindig figyelemmel kísérte, s jó tanácsal, s befolyásával is támogatta őket céljuk elérésében. Bárki volt is látogatója, tekintélyes állású vagy egyszerű sorsú, mindenkivel megtalálta a kellő hangot, barátságos, előzékeny volt, a tanácskerő azonnal láthatta, hogy tanácsadója nemcsak okos, belátó, hanem igazi nemesszívű emberbarát is. Az ő körében nem érezte magát idegennek senki, mert lenye olyan kedves, egyszerű, közvetlen volt, annyi emberszeretet, kedvesség sugárzott ki szelid szeméből, hogy az első találkozás után úgy gondolt reá mindenki, mint kedves régi ismerősére. Ha valaha se-relem érte, nem jutott eszébe soha a megtorlás, sőt megbántóit gyakran az irántuk tanúsított jóindulatával fegyverezte le, s nem ritkán jótétemenyekkel viszonzta a megbántást. Ez volt az oka, hogy 16 évi enyedi tartózkodása alatt mind nagyobb és nagyobb kör vallotta őt igazi jó barátjának, kiknek társaságát ő is örömmel s gyakran kereste fel és pedig nemcsak, hogy ott szórakoztak, hanem akkor is, ha azokat bánat, betegség vagy baj érte, s ilyenkor egész lenyen latszott a részvét és meghatottság.

Rokonaihoz őszinte szeretettel vonzódtott, azokat évenként felkereste s kedves terve volt neki a jövőre nézve, a mit szívesen el-emegetett s már előre kiszínezett magának, hogy majd, ha nyugdíjba megy, hajlott korában, azoknak a körében hogy fogja ő élvegni azt, a mit a sors soha sem juttatott neki, a zavartalan, esendes, nyugodt pihenés boldog éveit. A sors ezt a vágyát nem teljesítette, s Dömök Erzsébet életét úgy intézte, hogy élete javakorában, a munka kel- lős közepéből szőlította őt el az örök pihe- nésre.

Enyed közönsége magához és Dömök Erzsébethez méltóan mutatta ki két ízben is az igazi érdem elismerését és méltánylását. Első ízben, midőn 10 éves igazgatói működése alkalmával oly melegen ünnepelte, hogy a meghatottságtól szem nem maradt szárazon, s ugyanakkor kartársai kezdeményezé- sére volt tanítványai a közönség hozzájá-

rulásával Dömök Erzsébet nevéhez kötött 1000 koronás alapítványt létesítettek, másodszor pedig, mikor váratlanul történt halála alkalmával akkora gyászt, szomorúságot tanúsított elhunytá fölött, a mely mutatta, hogy Enyed közönsége valóban átérzte veszteségét; az elhunyt ravatalát koszorúkkal halmozta el, s emlékének megörzé- sere önkényes aldozatkesztséggel síremlé- ket állít.

Szavaimat azon óhajással végzem, hogy sok olyan lelkű és erzsű nőt adjon az Is- ten a magyar hazának és társadalomnak, és sok olyan tanítót és vezetőt iskoláinknak, mint Dömök Erzsébet volt, akkor áldott ha- zánk felvirulásra biztosítva lesz!

Vegyes hírek.

— **Az erdélyi ref. egyházkerület** f. hó 13—16 napjain tartotta meg rendes évi köz- gyűlését br. Bánffy Dezső főgondnok el- nöklété alatt. Kiemelkedő pontja volt a köz- gyűlésnek dr. Kenessy Béla püspök évi jelentése, melyben egy esztendei működése- ről, különösen vizitációiról számolt be s melynek költőiesen szép, ielkes és hatásos részleteivel valósággal hallgatókat a feszült figyelemmel érdeklődő hallgatóságot. A gyű- lés nagy részben egyhangulag fogadta el az igazgató-tanács javaslatait. Simó Lajos elhalt egyházkerületi főgondnok helyére megválasz- tatott Lészay Ferencz, konventi képviselő- vé Zeyk Dániel, az enyedi kollegium gondnokává dr. Garda Kálmán, elüljáró- sági taggá dr. Varró László, a szekely- udvarhelyi kollegium egyik gondnokává dr. Sebesi János, az enyedi kollegium termé- szettan-mennyiség-tani tanszékér: rendes ta- nárnak Doczi Ferencz, a magyar-nemet tanszékér: tanárnak dr. Véghe János, a gimn. r. ének zenetanítói állásra Veress István (53 szavazattal, Balogh Zsigmond 51-et kapott). Ugyanezen napokon tartotta közgyűlését az Egyházkerületi Lelkeszi Ér- tekezlet, melynek különösen ünnepi jelentő- seget adott br. Bánffy Dezső főgondnok- nak és dr. Kenessy Béla püspöknek egyházas életre és szocialis tevékenységre intó szavai, Nagy Károly főjegyző hatásos beszéde és az erdélyrészi Kalvin-szövetség megalakulása.

— **Halálozások.** Ujfalvi László telek- könyvi átalakító díjnok 24 éves korában f. hó 13-án éjjel meghalt. — Gyórfi Károly, a Kaszinónak 34 év óta hűséges szolgálja f. hó 14-én szívvelhűdésben meghalt 66 évet élt.

— **Szent Erzsébet napja.** A helybeli Minorita-rend holnap ünnepélyes istentiszte- let keretében ünnepeli meg védőszentjének, a magyarországi Szent Erzsébetnek napját Számos legendát olvashatunk a magyaror- szági Szent Erzsébetéről, II-ik András ma- gyar király leányáról, ki királyleány létére mindig a szegény népet kereste fel és gyá- molította. Szent élete és jótékonyágáért 1235-ben avattak szentté.

— **Hivatalos Lapból.** A pénzügyimi- niszter Mihályi Béla szászvárosi adóhivatali gyakornokot a nagyenyedi adóhivatalhoz adó- tisztté nevezte ki ideiglenes minőségben. — A közoktatásügyi miniszter Porzolt Zsu- zsánna abrudbányai tanítónőt a varzsolai, Prexl Malvin kovácsné tanítónőt az abrud- bányai áll. el. iskolához helyezte át.

— **Iskolai ünnep.** A nagyenyedi állami elemi fiúiskola tanítótételére f. hó 19-én délelőtt 9 órakor „Erzsébet“ ünnepet ren- dez a következő műsorral: 1. Himnus, Kar- ének. 2. Alkalmi felolvasást, tart Czirnerné

Józsa Ilona tanítónő. 3. „A Gödöllői erdő“ Pósa Lajostól, szavalja Székely Zsigmond IV. o. tan. 4. „Hullassatok könnyet“, kar- ének. 5. „Volt egyszer egy királyasszony“ gróf Zichy Gézától, szavalja Sarkadi Karoly V. o. tanuló. 6. „Szeptember 10-én“ Lampert Gézától, szavalja Ménési Miklós VI. o. tan. 7. Erzsébet királyné nótája, karének.

— **A Protestáns Nők** szegényeket és beteget segélyező egyesülete vasárnap, f. hó 21-én d. u. pontban 5 órakor a Beth- len-kollégium dísztermében műsoros össze- jöveteit tart. Műsor: 1. Énekel a ref. egy- ház dalkara. 2. Felolvas: Fejes Áron. 3. Dr. Farnos Dező „Melodráma“. Éneklő dr. Far- nos Árpádné, zongorán kíséri Fülöp Judit. 4. Szaval Kónya Sándor. 5. Ph. Em. Bach „Frühlingserwachen“. Előadják hegedűn Bo- hecel László és Veres István, zongorán Fülöp Judit.

— **Javító vizsgálatok.** Az erdélyrészi ref. kollégiumok részére a deczemberi pótló és javító érettségi vizsgálatok helyéül a szász- városi ref. főgimnáziumot, idejéül pedig deczember hó 9—11. (írásbeli) és 13. (szó- beli) napjait tűzte ki a tanügyi bizottság.

— **Karácsonyi pásztorjáték.** A hely- beli rom. kath. egyházközség karácsony nap- ján, decz. 25-én délután karácsonyi pásztor- játékot rendez. A karácsonyi betlehemi ké- pet, a kis Jézus születését, az emberek örvendezését szép karácsonyi énekekkel kis leánykák és fiúcskák fogják bemutatni a maguk és a többi társaik, s a nagyok örö- mere is. A mint halljuk a belépés díjtalan lesz, csupán perselyt helyeznek el a kath. iskola szegény tanuló számára.

— **A helybeli függetlenségi** pártkör vasárnap este gyűlést tartott és a Justh- pártához csatlakozott, mert úgy látja, hogy Kossuth Ferencz apja nevét közönségesen „czégérnek“ használja fel. Végül bizalmat mondtak Gáspár János orsz. képviselőnek, hogy Makón megjelent.

— **A szászujfalu-szentkirályi ref.** egyház lelkesi állására folyamodtak: Ma- gyari Zoltán egrestői, Kovács Sándor szil- lagyborzasi, Nagy Mihály magyarnagyzsom- bori, Fülöp Gyula öbreyei, Kertész István bodroghalászi, Péter Antal balazsfalvi, Lő- rinczi Árpád kisborosnyói, Jakab Lajos szil- nyei, Kádár Andor sárpataki, Jakab György olahujfalusi, Rákosi György nyárádszent- anna lelkesek, jelöltettek mindannyian a két utóbbi kivételével, kiknek szolgálati bi- zonyítványai nem voltak kellő időben kiadva.

— **Lakodalom életveszélyes lövé- sekkel.** Vasárnap délelőtt több paraszt- menyegző volt, a melyekre hangos énekszó- val és pisztoly durrogatással vonult fel a jókedvű násznép. Egyik ilyen menyegzőn történt az alábbi szomorú eset és kicsiny- ben mult, hogy egy ember életébe nem került a fékezhetetlen jókedv. A templomi szertartásról a menyasszony házához indult a nászmenet, mikor az egyik szekérről egy revolverlövés dördült el, a melynek lövege Spanyol Áron balarczába, egy ujjnyira annak szeme alatt furódott be. Súlyos sérülésével azonnal orvoshoz vitték, aki szerencsésen kivette a járomcsonton ellapult és az izom- ban megállott golyót. A tettes midőn látta, hogy gondatlansága mily szerencsétlenséget okozott, félelmében a revolvert a földre csusztatta, nyilván azért, hogy magát a büntetéstől megmentse. A rendőrség a nyo- mozás során kiderítette a tettest Popa János személyében, ki tettét a bizonyítékok sulya alatt beismerte.

— **A hivatás áldozatai.** Szászvároson egy timár lépeneben elhullott állat bőrét dolgozta fel, miközben magát is megfertőzte. Az ottani főorvos, Markovinovics Viktor dr. megoperálta a timárt, de a nagyfokú vérmergezésbe másnapra meghalt. Az orvos harmadnapra vette észre, hogy operálás közben jobb karja vérmergezést kapott. Most a segesvári kórházban élet-halálai vívódik; ahol Mankus segesvári és Ott nagyszabeni híres orvosok gyógyítják.

— **Megsemmisített határozat.** Ismeretes, hogy a görögkeleti román egyház kongresszusi határozatával megtiltotta lelkeszeinek, hogy a hittant a felsőbb iskolákban magyarul is tanítsák, és a közoktatásügyi miniszter erre vonatkozó határozatát végrehajtsák. Ezt a kongresszusi határozatot a király megsemmisítette, s így a közoktatásügyi miniszter rendeletének engedelmeskedni tartoznak.

— **Hálás köszönet.** Gr. Busseul Henrik és özn. Zeyk Józsefnek br. Kemény Emma ó mlsgaik 5—5 koronát, Tángol Józsefnek ó nsga 12 drb blousera való kelmét sziveskedtek adományozni a szegény tanulókat segélyező kör karácsonyfájára. Fogadják az egyesület nevében, melyet a nemes emberbarátok jóindulatába ajánlok, halas köszönetemet. Török Bertalané, elnök.

— **Aktuális könyvtár** című alatt nagyszabású, teljesen eredeti irodalmi vállalkozás indult meg Bpsten, mely egy még egészen új, eddig ismeretlen téren nyit ösvényt. Egy sajátos irodalmi műfajt teremt meg. Belevészi az irodalomba művészi eszközökkel dolgozó aktuák hatalmas erejét. Az első kötet Godányi Zoltán munkája „Repülőgépen az északi sarkra”, melyben fantasztikus színben eseteli az 50 év múlva történendő eseményeket. Az ő regényében a repülőgép oly közismert fogalom, mint ma a vasut, vagy az automobil. Ára 1 kor. 50 fillér.

„Kaczagó szélhámosok” a czíme a II. füzetnek, melyet a kitűnő író Cholnoky Viktor írt. Két nagyszabású tolvajcsinát beszél el szellemes, humoros modorban s felvilágosítja a rendőrség legutóbbi baklövését és a postatolvajokat is. Ára 20 fillér. Kapható az Aktuális könyvtár kiadásában, Budapest, IV., Veres-Pálné-u. 16/d alatt.

Közgazdaság.

Tarló buktatás és őszi mély szántás.

A magyar gazda csak nem akarja elhinni, hogy a tarló buktatás, meg az őszi mély szántás milyen nagy termésköszövény hatással van, sőt némely vidéken annyira meg van győződve a nép ennek káros hatásáról, hogy egy nemrég megejtett vidéki utam alkalmával éppen jelen voltam, mikor a cselédség arra kérte a birtokost, hogy a nekik kiosztandó kapásföldet hagyja tavaszig tarlóban.

Ugyanezen utazásom alkalmával azonban egy másik tapasztalatot is szereztem, amelyet nem mulaszthatok el gazdatársaimmal közölni, hátha okulni fognak abból.

Két közvetlen egymás mellett fekvő alföldi gazdaságról van szó, melyeket már régebben ismerem. Mindkettő sík fekvésű, teljesen egyenlő minőségű talajjal, de egymástól lényegesen eltérő gazdálkodási móddal. A csapadék viszonyok kelletett hogy egyformák legyenek e két aránylag nem nagy birtoktosten, mert hiszen közvetlen szomszédok. Mégis az egyiknek ideai buzatermése kat. holdanként 1165 kg., a másiké pedig csak 550 kg. volt.

Ezen nagy terméskülönbséget tehát nem a talaj eltérő minősége, nem a csapadékbani különbség okozta, mert ilyen nem volt, hanem tisztán a gazdálkodás módjában való különbség. A nagy termést adó gazdaság már 10 év óta mindjárt aratás után lebuktatja a tarlót, őszi alá 150 kg. szuperfosz-

fátot alkalmaz évről-évre, tavasziak alá minden földjét még összel 9—10 hüvelyk mélyen felszántja s a buza előtti növény alá minden harmadik évben istállótrágyát ad.

A kisebb termést adó gazdaság tarlótántást soha sem eszközöl, szuperfoszfátot nem alkalmaz, őszi mély szántást nem végez, istállótrágyát is csak minden 6—8-ik évben alkalmaz.

A különbség oka tehát a tarlótántásban, az őszi mély szántásban s az őszi alá rendszeresen alkalmazott szuperfoszfátban található fel, amely rendszeres munkálatokat azután bőségesen meg is fizet a 615 kg. termésköszövény, amely a mai árak szerint körülbelül 170 korona többlet bevételt jelent kat. holdanként, semmibe sem számítva a nagyobb szalmatermést, ami pedig ma ugyan csak nem kicsinyelendő értékköszövényt jelent.

A tarlótántásnak és őszi mély szántásnak roppant nagy jelentősége és fontossága van.

A gyomot irtja, a talajt porhanyítja, érleli, a nedvességet oly nagy mérvben konzerválja a talajban, hogy az ilyen talajba került vesekeket a szárazság sem teheti tönkre s nyujt mindenestre annyi nedvességet, amennyi a szuperfoszfát foszforsav tartalmának feloldására szükséges s így nem fordulhat elő, hogy a szuperfoszfát az ilyen talajban nagy termésköszövény hatást bizonyosan ki ne fejtse.

Termésatlagnak fokozása czéljából tehát okvetlenül alkalmazzuk tarlótántást és őszi mély szántást.

Nyilt-tér.*

Értesítés.

Tisztelettel szives figyelmebe ajánlom n. b. megrendelőimnek, hogy raktáramat az **összes magyar gyárakból beszerzett honi szövetek és kellékekkel** bővítettem ki, miért is azon helyzetben vagyok, hogy **hazai szövetek és kellékekben** is a legmesszebbmenő igényeket kielégíthetem.

Sámson Jakab,

angol úri szabó

288 1—1

Kolozsvárt, Egyetem-utca 2.

* E rovatban közöltekért nem vállal felelősséget a Szerk.

Szerkesztői üzenet.

— Az új vágóhíd ez. ismertetést köszönettel vettük. Jövő számban közöljük.

Felelős szerkesztő:

Dr. MÜLLER JENŐ.

Kanyaró után

Legkomolyabb betegségeknek biztosan elejét veszi a **SCOTT-féle EMULSIÓ.** Az egészség gyors visszaszerzése meglepi mindazokat, akik először tesznek kísérletet a

SCOTT-féle Emulsió-val.

A SCOTT-féle Emulsió csak annak köszönheti nagy hírnevét, hogy összes alkotórészeiben fenn tartja legnagyobb fokú tisztaságát.

Nagyon megfelelő az elkényeztetett inyek és a meggyengült emésztésnek.

A **SCOTT-féle EMULSIÓ** a legkiválóbb.

Egy eredeti üveg ára 2 kor. 50 fillér.

Kapható minden gyógytárban.

Több pénze akkor lesz,

ha nélkülözhetetlen, olcsó és

tartós szőttésárukat

csak

a Nagyenyedi Szövőgyárból!

vesz.

Arjegyzék ingyen küldetik.

KIS HIRDETÉSEK.

Minden hirdetés 10 szóc. 40 fillér, azon túl minden szó 4 fillér. A hirdetés bélyegdíjmentes. Levélbeli tudakozásra szivesen válaszolunk, ha postabélyeg mellékeltek. Hirdetéseket a kiadóhivatal veszi fel.

Eladók: Törökszállásban 13 hold szántó. Vasut-utczában nagy kert házhelyeknek. Sétater feljárónál (levélszín) szőlő, házhely. Örökgyeny gyümölcsös. Értekezhetni Sallak Árpáddal 289 1—1

Kiváló minőségű vadászfegyverek,

revolverek,

Elsőrendű gramfonok,

cimbalmok,

hegedük,

citerák,

fuvolák,

harmonikák

és egyéb hangszerek,

Modern fényképező gépek,

látcsövek,

alpacca ezüst készletek,

bőröndök,

és az összes magyar szépirodalmi művek

csekély havi részletfizetés mellett

beszerezhetők

Aufrecht és Goldschmied b.t.

nagyáruházában

Budapest, Rákóczi-út 26.

Arjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

1909. évi 3578. szám.

Vékony tölgyfa eladás.

A krakkói kincstári erdőóri épületben 1909. év december hó 14-én d. e. 10 órakor írásbeli ajánlatokkal kapcsolatos szóbeli árverés tartatik a tibori „Alak” nevű 31 kat. holdas 1910. évi vágás tölgyfa állományának tövön való eladása iránt.

Kikiáltási ár: 1300 korona.
Bánatpénz: 130 korona.

Az ajánlatok szerkesztésére szolgáló úrlapok és borítékok a szászsebesi erdőhivatal és a zalatnai erdőgazdálkodásigazgatóság díjmentesen megszerezhetők, a hol az árverési általános és szerződési feltételek is megtekinthetők. Szászsebesen, 1909. év november 11.

287 1-1

M. kir. erdőhivatal.

Nagyenyedi Kisagító Takarékpénztár r-t.	
Részvénytőke 400.000 kor. Tartalékalap 210.000 kor.	
<p>Előnyös kölcsönt ad betáblázásra, megfelelő kezességre, értékpapírokra, sorsjegyekre, jóhitelű pénzüzetek részvényeire.</p> <p>Vásárol és elad értékpapírokat.</p> <p>Letétbe elfogad értékpapírokat, sorsjegyeket, értékeket kevés örzési díj mellett.</p> <p>Idégen kölcsönöket a legelőnyösebben konvertál.</p> <p>Váltókat az összeg nagysága szerint legelőnyösebb feltételek mellett számíttat le.</p> <p>Allandó betétet a legkedvezőbb kamatláb mellett fogad el.</p>	<p>Üzletfeleink részére telefon bevezetve 14. szám alatt.</p>
<p>Nyitva áll hétköznap d. e. 9-12-ig, d. u. 3-4-ig.</p>	

Kiváló minőségű és legmagasabb szilárdságú Portland Cementet ajánl olcsó áron a
PORTLAND-CEMENT-gyár Brassóban.
 Itt helyben kapható Klemm Pál cégnél Szentkirály-u. 128.

forduljon minden érdeklődő,
ki sulyt fektet elsőrendű fajtisza anyagra

NAGYENYED-re
Alsófehér m.

Gyümölcsfacsemeték
Sótányfák, Diszcserejek, Tülevöltek, Kerítésnövények,
Bogyógyümölcsök stb.

Szőlőoltványok. (1. ssima áru)
európai és amerikai sima és gyökerez vesszők.
(Oktató díszárja zék kívánatra ingyen)

FISCHER és Társai
faiskolák és szőlőoltványtelepek

85 1-

**A NAGYSZEBENI
ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR**

ad jelzálogkölcsönöket, félévi (tőkét és kamatokat magukban foglaló) részletekben történő törlesztésre és pedig a következő feltételek mellett:

<p>A. 5¹/₂% kamatláb mellett a kölcsön legkisebb összege 20.000 K.</p> <p>a) 40 évi törlesztésnél (82 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 29 K. 60 f.</p> <p>b) 35 évi törlesztésnél (70 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 31 K. 08 f.</p> <p>B. 5¹/₂% kamatláb mellett a kölcsön legkisebb összege 10.000 K.</p> <p>a) 44¹/₂ évi törlesztésnél (89 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 30 K. 01 f.</p> <p>b) 27¹/₂ évi törlesztésnél (55 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 35 K. 07 f.</p> <p>C. 7¹/₂% kamatláb mellett a kölcsön legkisebb összege 3000 K.</p> <p>a) 40 évi törlesztésnél (80 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 31 K. 84 f.</p>	<p>b) 25 évi törlesztésnél (50 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 37 K. 47 f.</p> <p>c) 10 évi törlesztésnél (20 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 65 K. 05 f.</p> <p>D. 6% kamatláb mellett a kölcsön legkisebb összege 1000 K.</p> <p>a) 32 évi törlesztésnél (64 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 34 K. 98 f.</p> <p>b) 23 évi törlesztésnél (46 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 39 K. 81 f.</p> <p>c) 18 évi törlesztésnél (36 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 45 K. 05 f.</p> <p>d) 15 évi törlesztésnél (30 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 50 K. 09 f.</p>
--	---

Valamennyi kölcsön — az egyszers mindankorra fizetendő 1% törzsdíjon kívül — minden egyéb levonás nélkül teljes összegben készpénzben fizetett ki.

Alsó-Fehér és Torda-Aranyos vármegyék területeiről kölcsönkérvények LINGNER GYÖRGY úr által Nagyenyeden nyújtható be, ki bővebb felvilágosítással is szolgál.

Villamosvilágítási berendezéseket
gyorsan, jól és olcsón készít **WINKLER JÁNOS** szaküzlete Nagyenyed,
Főtér 5. szám.

Ugyanott hetről hetre kiegészített választék szalon, ebédlő, irodai, hálószoba, konyha, műhely, pincze stb. lámpákban.
Zsinórfüggők: 4 kor., 70 fill., húzók 7 kor. 50 fill., menyeztlámpák 6 kor., ampolnák 11 kor., szalonszillárók 29 kor., ebédlőcsillárók 33 koronától feljebb. Legjobb rendszerű fém- és szénzalás izzólámpák.

47 1-

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráruhágyár Részvénytársaság könyvnyomdájában Nagyenyeden.